

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา อำเภอถ้ำเสือ จังหวัดลำพูน โดยใช้กรอบแนวคิดตามรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) และ 4) ด้านผลผลิต (Product) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนแม่ตื่นวิทยา คณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จำนวน 11 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา และคณะกรรมการนักเรียนชมรม ทู ปี่ นัมเบอร์วัน ที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 232 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม แบบสังเกต พฤติกรรม แบบทดสอบภาคทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ และเกณฑ์การประเมินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบรรยายพรรณนา

สรุปผลการศึกษา

การประเมินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา อำเภอถ้ำเสือ จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context)

1.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เห็นว่า ด้านบริบทของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา โดยรวมเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก รายการที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียน และความเหมาะสมของหลักการและเหตุผลของกิจกรรม ที่เหลืออีก 7 รายการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และปัญหาความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมอยู่ในระดับมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าด้านความกระตือรือร้นของคณะครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดเตรียมกิจกรรม

ค่ายพัฒนาคุณธรรมและความกระตือรือร้นของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับระดับปานกลาง

1.2 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เห็นด้วยในระดับมากกว่าตนเองเป็นคนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าเฉลี่ยทุกรายการใกล้เคียงกับระดับปานกลาง

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

2.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เห็นว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก รายการที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญของวิทยากร สถานที่ในการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม (สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีอมรีรักษ์คอยสะเกิด 1 จังหวัดเชียงใหม่) และระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 3 วัน 2 คืน ที่เหลืออีก 6 รายการ มีความคิดเห็นที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับระดับปานกลางมาก ได้แก่ จำนวนครูในการดำเนินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม

2.2 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เห็นว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา โดยรวมเห็นด้วยว่าเหมาะสมในระดับมาก และรายการที่มีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นระดับมาก 3 รายการ ได้แก่ อาหาร น้ำปานะ มีเพียงพอสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม สถานที่ในการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม (สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีอมรีรักษ์คอยสะเกิด 1 จังหวัดเชียงใหม่) มีความเหมาะสม และเสื้อผ้ามีเพียงพอสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม

3. ด้านกระบวนการ (Process)

3.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เห็นว่า ด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 5 รายการ ได้แก่ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมอย่างแท้จริง มีการประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนทุกกิจกรรม การประเมินผล การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมครอบคลุมทุกด้าน กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมและขั้นตอนพิธีปิดมีความเหมาะสม จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นักเรียนบางคนส่งเสียงดัง และบางคนไม่ปฏิบัติตามกฎของกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ควรมีบทลงโทษสำหรับนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ มีการสร้างแกนนำนักเรียนที่จะดำเนินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมให้ครบทุกระดับชั้น และมีการพัฒนา

ด้านคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

3.2 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เห็นว่า ด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมโรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา ทั้งโดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมอย่างแท้จริง ความเหมาะสมของขั้นตอนพิธีเปิด มีการประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนทุกกิจกรรม และความดูแลเอาใจใส่ของคณะครูในช่วงกิจกรรมต่าง ๆ

ผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในด้านกระบวนการ คือ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมอย่างแท้จริง ความเหมาะสมของขั้นตอนพิธีเปิด และการประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนทุกกิจกรรม

4. ด้านผลผลิต (Product)

4.1 ผู้บริหาร โรงเรียน และคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เห็นว่า ด้านผลผลิตของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมโรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมในปีต่อไป และนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ ที่เหลืออีก 7 รายการ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีเพิ่มมากขึ้น

4.2 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เห็นว่า ด้านผลผลิตของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมโรงเรียนแม่ต๋ืนวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม นักเรียนปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น นักเรียนเชื่อฟังให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น บอกประโยชน์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ว่า ทำให้มีสมาธิ จิตใจสงบ มีระเบียบวินัย ความรอบคอบ ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้ฝึกความอดทน สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวัน มีเพื่อนใหม่เพิ่มขึ้น รู้ถึงการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และที่สำคัญคือ ได้รำลึกถึงพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ

นักเรียนให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้ ควรจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น และจัดให้โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และควรจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมในปีต่อ ๆ ไป

ผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน และนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับด้านผลผลิตของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม คือ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ และโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมในปีต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องการประเมินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ต๋นวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ในด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context)

ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิสัยทัศน์ และนโยบายของโรงเรียน และหลักการและเหตุผลของกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้จะเนื่องมาจากโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ และจัดทำแผนปฏิบัติประจำปี ในรูปแบบของแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไว้ชัดเจน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมดำเนินการจริงจังใน “การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม” ควบคู่กับ “การพัฒนาด้านวิชาการ” สอดคล้องกับหน้าที่สำคัญของการศึกษา คือ การพัฒนาคนที่เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ดังที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดให้จัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายและมี หลักการในหมวด 2 มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยยึดการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมใน หมวด 4 มาตรา 23 ซึ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของผู้เรียนในแต่ละระดับ

นอกจากนั้นยังมีการประเมินสภาพปัญหาผู้เรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางระดับสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมสำหรับผู้เรียนของคณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี) (2549, หน้า 37) ที่ได้นำเสนอการวิเคราะห์ความต้องการกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียน โดย วิเคราะห์จากกลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมได้สอดคล้องตาม ความสนใจ

ความต้องการ และสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้น ก่อนดำเนินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน ประเมินว่านักเรียนมีปัญหาด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมาก ในขณะที่นักเรียนประเมินตนเองว่ามีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และความรู้สึกในการอยากเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากการประเมินของนักเรียนมีค่าที่ใกล้เคียงระดับปานกลาง ดังนั้นคุณธรรมในด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียน จึงควรได้รับการพัฒนาโดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ และเป็นกิจกรรมที่ทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน ซึ่งผลปรากฏหลังการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมครั้งนี้ว่า นักเรียนพัฒนาเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า วิทยากรมีความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้เนื่องจากวิทยากรเป็นแม่ชีอาวุโสและเป็นแม่ชีฝ่ายวิชาการ จบธรรมศึกษาเอก และศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการบัญชี เกียรตินิยม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม มีความเข้าใจในหลักของปฏิบัติอย่างถ่องแท้ เป็นแบบอย่างได้ทั้งการประพฤติและปฏิบัติ สอดคล้องกับรายงานเสวนาทางวิชาการเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม: บูรณาการระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 19-21) ที่ได้เสนอว่า ครูผู้สอนคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาควรพิจารณาความเหมาะสมในด้านคุณวุฒิและวุฒิขอให้ความน่าเชื่อถือและเป็นที่เคารพของนักเรียน ส่วนสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีอมริรักษ์ค้อยสะเก็ด 1 จังหวัดเชียงใหม่ มีความเหมาะสมน่าจะเนื่องจากอยู่ห่างจากชุมชน มีความสงบ เรียบง่าย ไม่วุ่นวาย เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีที่พักและเครื่องนอนเพียงพอสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม มีเสื้อผ้า (ชุดขาว) ให้นักเรียนยืมทุกคน และมีน้ำซึ่งเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตที่สะอาดสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมจำนวนมาก และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม 2 คืน 3 วัน ผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน และนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันจากแบบสอบถามปลายเปิดและการสนทนากลุ่ม คณะกรรมการดำเนินงานและนักเรียนบางส่วน มีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มเวลาให้มากขึ้น ทั้งนี้ น่าจะเนื่องจากคณะกรรมการดำเนินงาน ได้เห็นการจัด

กิจกรรมที่เอาจริงเอาจัง เน้นการปฏิบัติจริง และกลุ่มนักเรียนที่ตั้งใจปฏิบัติอย่างจริงจังเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติวิปัสสนาอย่างแท้จริง

ความเหมาะสมของจำนวนครูในการดำเนินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เป็นรายการประเมินที่ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน มีความเห็นด้วยมากเป็นลำดับท้ายสุด และมีค่าเฉลี่ยความใกล้เคียงกับระดับปานกลางมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะและการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน ว่าควรจัดเพิ่มจำนวนครูผู้ควบคุมดูแลนักเรียนให้มากขึ้น เพราะนักเรียนมีจำนวนมากและเป็นนักเรียนใหม่ที่ยังไม่มีความคุ้นเคยกัน และในการจัดครูผู้ควบคุมดูแลควรจะเป็นครูที่ปรึกษาของนักเรียนห้องนั้น ๆ ด้วย เพราะในช่วงการเข้าร่วมกิจกรรมครูที่ปรึกษาจะได้ทำความคุ้นเคยและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปด้วย จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาของ พัฒนา ว่องธนาการ (2551) ที่ศึกษางานด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พบว่าการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งนั่น คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจะต้องอาศัยเวลา ความรัก ความเอาใจใส่ ความตั้งใจจริงของผู้สอน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรม และการตระหนักว่าโรงเรียนเป็นแหล่งที่สองรองจากบ้าน ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมต้องอาศัยเวลา การดำเนินกิจกรรมค่ายแม้จะใช้เวลา 2 คืน 3 วัน ซึ่งเป็นเวลาสั้น ๆ แต่เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าเพราะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก โรงเรียนแม่คีนวิทยา ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธา

3. ด้านกระบวนการ (Process)

ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมอย่างแท้จริง มีการประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนทุกกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมครอบคลุมทุกด้านของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมและขั้นตอนพิธีปิด ทั้งนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการดำเนินงานมีการเตรียมการก่อนดำเนินการ และทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539, หน้า 35) ที่ให้แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนานิสัย แบบ 5 ต ประกอบด้วย ต ที่ 1 ตระหนัก คือ สร้างกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ต ที่ 2 ดันแบบ คือ ให้นักเรียนหาว่าคนดีหรือคนไม่ดีที่ตนชอบ สังคมเป็นอย่างไร ต ที่ 3 ตัวเสริมแรง คือ หาวิธีการเสริมแรงที่เด็กทำดี เป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้คนอื่นเห็นเป็นแบบอย่าง ต ที่ 4 ควบคุมตนเอง และต ที่ 5 ติดตามประเมินผล จะเห็นว่าการจัด

กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมโรงเรียนแม่ต๋นวิทยา นั้นได้ดำเนินการครบทั้ง 5 ค กล่าวคือ ค ที่ 1 ผู้เรียนได้สำรวจตัวเองว่ามีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับไหน ค ที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม นักเรียนได้รับการฝึกอบรมจากแม่ชีอาวโส นักเรียนได้พบต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีของการประพฤติและปฏิบัติ ค ที่ 3 ระหว่างการดำเนินคณะครูดูแลเอาใจใส่ กิจกรรมมีการแจ้งผลการปฏิบัติให้นักเรียนได้รับทราบ เป็นการเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรม มีการชมเชย และให้รางวัล นักเรียนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง ค ที่ 4 ในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม นักเรียนต้องรับศีลแปด แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้ฝึกการควบคุมตนเอง ตลอดระยะเวลา 2 คืน 3 วัน และค ที่ 5 การติดตามประเมินผลของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมนอกจากจะใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ศีลแปด การกราบสติปัญญาานี่ การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ประโยชน์ของการปฏิบัติวิปัสสนาในแนวสติปัญญาานี่ และการเดินจงกรมของนักเรียนแล้ว ยังมีการสังเกตพฤติกรรมในช่วงโมฆอบรมจริยธรรมวันศุกร์ ของประธานกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมอีกด้วย

การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานมีการเตรียมการ ดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม กำหนดหน้าที่ในการดำเนินการกิจกรรมเหมาะสม มีการประสานงานกับบุคคล และองค์กรภายนอกระหว่างการดำเนินกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านกระบวนการของ พงนิษฐ์ แพ่งศรีสาร (2547) พบว่า การวางแผนก่อนที่จะเริ่มดำเนินงานอย่างเหมาะสมกิจกรรมที่จัดในโครงการได้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและมีการประสานกับบุคคล องค์กรภายนอกทั้งก่อนเริ่มดำเนิน โครงการและระหว่างดำเนิน โครงการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินงานกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาระหว่างการดำเนินงานแต่อย่างใดเพราะคณะกรรมการดำเนินงานมีความชัดเจนในด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม

4. ประเมินด้านผลผลิต (Product)

จากการสังเกตพฤติกรรมในช่วงโมฆอบรมจริยธรรมวันศุกร์ ของประธานกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม และการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินการ พบว่า นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น นักเรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ นักเรียนแสดงบทบาทภาวะผู้นำ ผู้ตามได้ นอกจากนี้ผลจากการทดสอบภาคทฤษฎีแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ศีลแปด การกราบสติปัญญาานี่ การ

กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ประโยชน์ของการปฏิบัติวิปัสสนาในแนวสติปัฏฐานสี่ และการเดินจงกรม ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนแม่ตีนวิทยาได้ให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนได้เรียนรู้ และได้ปฏิบัติอย่างแท้จริง ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น และอาจก่อให้เกิดเป็นความยั่งยืนของพฤติกรรมสำหรับนักเรียนบางคน สอดคล้องกับข้อเสนอของ อางจง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550) ซึ่งได้สรุปบทบาทสำคัญของโรงเรียนสู่การปฏิบัติในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ว่า โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากผลที่ปรากฏทำให้ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินการ และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม มีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดว่า โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมในปีต่อไป

การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม เกิดความคุ้มค่าคุ้มเวลาในการจัดกิจกรรม ในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม นอกเหนือจากความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทำให้นักเรียนมีสมาธิ จิตใจสงบ ได้ฝึกความอดทน มีความรอบคอบ รู้ถึงการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ได้ระลึกถึงพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน โรงเรียนแม่ตีนวิทยาจึงควรจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนแม่ตีนวิทยา เป็นประจำทุกปีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาค่านคุณธรรม จริยธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรม

1. การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนได้ หากมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี และนำไปสู่การปฏิบัติแล้วจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืนได้

2. การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมควรดำเนินงาน โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อช่วยทำให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้และได้กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคาดหวังของนักเรียนและผู้ปกครองก่อนเข้าร่วม โครงการ
2. ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน